

Çeviri:

TARİH PROGRAMLARI HAKKINDA¹

Çamlıca Lisesi Tarihi Muallimi Ali Ekrem (İNAL)*

Çeviriyazı: Selen YAKAR**

Liselerin her iki devresinde şimdiye kadar tedris edilen tarih dersleri şekl-i tertip (tertip şekli) ve müfredat itibariyle milli şunu (olayları) ihtiva etmekten ziyade vekayi-i alemin hutut-ı umumiyesi (genel hatları) etrafında cem edilerek bir hususiyet irae (gösterme) etmekte idi. Halbuki her millet tarihine hem ilim hem de şahsiyet-i milliyenin (milli şahsiyet) temerküz (toplanma) ve inkişafı (gelişmesi) hüviyet-i milliyenin (milli kimlik) hususiyetlerini nazar-ı dikkate alarak iki veçheli bir şekl-i tedris (öğretim şekli) verdiği için bu zarureti nazar-ı ehemmiyete almağı esas ittihaz ettik. Beşerin ibda ettiği (meydana getirdiği) medeniyetin eski kurunlardan itibaren mütekebil (karşılıklı) tesirat ve tahavvülatına (değişmeler) lüzum-u miktarında mevki verilmekle beraber Türk'ün tarihi rollerine fazla ehemmiyet verilmiş ve ilk kurunları (çağları) aştıktan sonra tarihin vekayi-i umumiyesi milli tarih etrafında tekşif edilmiştir (keşfedilmiştir). İkinci devrenin tarihinde ise ilm-i taksimat gözetilerek ibda'at ve asar-ı medeniyet etrafında tarihin siyasi cereyan ve tahavvülatı toplanmıştır.

¹ *Muallimler Mecmuası*, Sene: 2, Sayı: 20, Nisan 1924, ss. 567-571.

* Ali Ekrem'in soyadı bilgisine Savaş Karagöz ve Tayip Duman'ın makalesinden ulaşılmıştır. Bkz: KARAGÖZ, Savaş ve DUMAN Tayip, 1908-1928 Yılları Arasında Süreli Yayınlar da Yer Alan Eğitim Görüşleri ve Öneriler, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C: 7, S: 35, ss. 585.

** Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı, Lisans 4. sınıf öğrencisi, E-posta: selenyakar1@gmail.com

Şimdiye kadar millî tarihimizde hadisat, eşhas (şahıslar) etrafında toplanmakta, asıl vakaların amili (sebepl) olan milletin şahsiyet- i maneviyesi (manevi şahsiyeti) gözetilmemekte idi. Bu hal son senelere kadar devam eden şekl-i hükümetin (hükümet şekli) icabat-ı zaruriyesinden (zaruri icabı) mütevellitti (doğmuştu). Hâlbuki hâkimiyet-i milliyesini (millî hâkimiyetini) ihraz (kazanma) eden büyük Türk'ün tarihte oynadığı rolleri eşhasa atfetmek ve şahsiyet- i maneviyeyi nazarı ehemmiyete almamak hakikat-ı tarihiye ile büyük bir tezat teşkil ettiğinden şunun-ı tarihiye (tarihi olaylar) manevi varlığa istinat ettirilmek suretiyle teselsül (zincirleme) ettirilmiştir.

İlk devredeki tarih derslerine her sınıfta ikişer saat tahsis edildiği için tarihi üç senede cem ve tefik (birleştirme) etmek “zarureti” nazar-ı dikkate alınmıştır.

Bu sebepten şark milletleri ile eski Türkler, Yunanlılar ve Makedonyalılar ve Romalılar “kurun-ı evveli” namı altında cem edilmiş ve Avrupa'ya taalluk (ilgisi olma) eden kurun-ı vusta (ortaçağ) vekayii de ilaveten altıncı sınıfa tahsis olunmuştur.

Kurun-ı evvelanın (ilkçağların) şark milletlerine ait olan hadisatında bu milletlerin ibda ettikleri medeniyetin evsaf-ı mümeyyizesi (seçkin vasıfları) esas ittihaz edilerek siyasi vaziyetleri hakkında umumi ve mücmel (kısa) malumat verilmesi muvafık görülmüştür. Hint ve Çin medeniyetlerine dair umumi bir fikri müteakip Türk'ün eski devirlerine ait siyasi hüviyetleri ile İslamiyeti kabulden evvelki medeniyetleri müfredatın bu kısmına ithal edilmiştir. Avrupa medeniyetinin mevlidi olan Yunan ve Roma tarihlerinde de siyasi tahavvüllerin saikleri (sevk eden) ile neticelerine ve ibdaat-ı medeniyelerine (medeniyet kurmaları) ehemmiyet verilerek tedrisinde bir fayda mündemiç (içeren) olmayan vakıalar ithal olunmamıştır.

Kurun-ı vustanın başlangıcı esasen Roma ile alakadar olduğu için imparatorluğun inkısamını (bölünmesini) müteakip bu devirlerdeki Roma medeniyeti hakkında bir fikir verilip bade muhaceret- i umumiyeye intikal edilmiştir. Barbarların tesisatına dair de küçük bir izahı müteakip Verdun taksimi ile bu tarihten sonra kurun-ı cedideye (yeniçağlar) kadar Avrupa'nın umumi vaziyeti, siyasi mücadelatı ve medeniyetin bariz esasları gösterilerek kurun-ı vusta Avrupası ikmal edilmiştir.

Vekayii lüzumsuz tafsilatı tay (atlama) edilerek tarihin ana hatları gözetilmek ve talebenin de seviyesi nazar-ı itibara alınmak suretiyle bu mübahisin bir sene zarfında tedrisine imkân görülmüştür.

Yedinci sınıfın tedrisatı ise Arap ve Türk tarihine tahsis olunmuştur. Türk'ün İslamiyetten sonraki milli hüviyeti Arap ve Acem medeniyetlerinin tesiri ile başka bir kisveye girdiğinden teakub (birbirini takip etme) ve teselsülü cihetiyle evvela Arap ve sonra Türk tarihi kurun-ı cedide kadar takip olunmuştur. Arap tarihindeki fevkü'l-tabii vekayi kaldırılmış ve asırlardan beri devam eden tarihi mugalata nihayet verilerek hakikatin iç yüzü ortaya konulmuştur. Binaenaleyh İslamiyetten evvel Arapların ahval-ı umumiyesi ile İslamiyetin zuhuru ve inkişafı sıralarında İran ve Şarki Roma hakkında mücmel malumat verildikten sonra Müslümanlığı doğuran amiller zikredilerek Hz. Muhammed'in hayat ve tesisatı bir mebhas (konunun başlangıcı) addedilmiştir. Bundan sonra yeni teşkil eden İslam hükümetinin mahiyeti siyasiyesi eşkal (biçimleri) ve zurufuyla (zarflar) beraber bir cumhuriyet olduğundan eski tarihlerde Hulefa-i Raşidin devri denilen zaman, Cumhuriyet namı altında cem edilerek vekayiin hutut-ı umumiye ve esasiyesi ile siyasi ve içtimai teşkilatı bu cümlede zikrolunmuştur.

Emevi, Abbasi ve Endülüs hükümetlerinin siyasi hüviyetleri mutlakiyet-i idareden başka hiçbir mana ifade etmediği için cumhuriyetin hitamını (sonlanma) müteakip vekayi hulaseten (özet olarak) "İslam'da mutlakiyet" namı altında tekşif olunmuştur (keşfedilmiştir). Türklerin İslamiyete duhulleri (girişleri) ile şarkın mukadderatını ellerine almak hususundaki rolleri silsiley-i tarih gözetilerek takip olunmuştur. Bunun için İslam ve Türk tarihinin vahdet-i esasiyesi (temel birliği) muhafaza olunarak evvela ilk Türk ve İslam münasebeti, İslam alemine Türklerin karışması bade Samaniler, Karahanlılar ve Gazneviler devirlerinin siyasi ve içtimai teşkilatı ile medeniyetleri "Türkler ve İslamiyet" serlevhası altında cem olunmuştur. Bu mübaheseden sonra Oğuzların garba muhaceretleri ile İslamiyeti kabulleri ve beşinci asır sonlarındaki coğrafi sahaları irae edilerek Selçuklular ve tesis ettikleri imparatorluk ile tesisat-ı medeniyesi "Oğuz Türkleri" unvanı altında toplanmıştır. Tavaif-i Mülük namı altında zikredilen hükümetler arasında en ziyade iz bırakan Fatımiler, Atabegler, Eyyubiler hakkında umumi bir fikir verilmekle iktifa olunup diğerleri lüzumsuz addolunmuştur.

Ehl-i salip vekayi-i de yalnız mahiyet ve netayici zikredilmek suretiyle bu meyana ithal edilmiştir.

Türk'ün İslamiyet dairesi altındaki simay-ı tarihisi bu devirlerden sonra daha ziyade inkişaf ettiğiinden hadisat-ı tarihiyye taazzi (şekillenme) eden siyasi teşkilatlar altında tekşif olunarak (keşfedilerek) evvela Anadolu'nun Selçuk istilasından mukaddem siyasi ve içtimai vaziyeti ile Anadolu Selçuk Devleti ve bade Harezmiler bu silsile-i tasnife ithal olunmuştur.

Cengiz'in tesisatı hadisat-ı tarihiye itibariyle bu vekayiden sonra takip olunacağı cihetle "Moğol-Türk" İmparatorluğu'na taalluk eden aksam ile Moğol tahakkümü altında Anadolu'nun aldığı siyasi vaziyet, tarih-i millimizin ana hatlarını teşkil ettiğinden yanlış telakkiler ortadan kaldırılmış ve inhilal (yıkılan) eden Türk devletinin aldığı eşkal-i siyasiyeden kısım kısım bahsolunmuştur.

Türk'ün ati inkişafı için esaslı bir mesnet teşkil eden Balkan istilası zikrolunduktan sonra milli vekayi "Vahdet-i Milliye Harpleri ve Netayici" cümlesi altında cem edilerek taazzi eden imparatorluk zikrolunduktan sonra imparatorluğun medeni tesisatı ile siyasi ve içtimai teşkilatı bu cümleye ithal olunmuştur.

Türk tarih-i milliyesinin bariz safhalarından birini irae eden Timur İmparatorluğu hem Orta Asya hem de garp Türkleri için pek mühim vekayii ihtiva ettiği cihetle zaman-ı vekayinin cereyan-ı teselsülü gözetilerek Timur İmparatorluğu "Timur Devri" namı altında müstakil bir fasl-ı tarihi olarak bu meyana konulmuştur.

Bade Osmanlı İmparatorluğunun ikinci devre-i teessüsünden Bizans'ın inkirazına kadar geçen müddet, vekayi ve hadisat etrafında toplanıp kurun-ı cedideye kadar bu minval üzere yürütülmüştür.

Müteakiben kurun-ı cedid bidayetlerinde Avrupa'nın şekl-i siyasîsinden muhtasaran bahsolunduktan sonra garbın fikri, siyasi, içtimai ve dinî inkılapları bu meyana ithal olunmuştur.

Müfredat-ı tarihiye (tarih müfredatı) bu sınıfta her ne kadar mahmul (yükü) ise de kurun-ı vusta İslam ve Türk hayat-ı tarihiyesini tamamiyle ihtiva ettiği ve Türk'ün vahdet-i milliyesini de gösterdiği için ilmi tasnife mutabık geldiğinden ve vekayinin lüzumsuz tafsilatından sarf-ı nazar edilmek suretiyle tedris imkânı bir derece kolaylaşır.

Sekizinci sınıfın müfredatına gelince: bu sınıfta Osmanlı İmparatorluğu'nun itla ve tevakkuf devirlerinin hutut-ı umumiyyesi, II. Viyana Muhasarası'na kadar takip edilmiş ve müteakiben 17 ve 18. asırlarda Avrupa'ya umumi bir nazar atfedildikten sonra tekrar imparatorluk vekayine geçilerek siyasi ric'atın mukaddimesi olan Karlofça Muahedesinden itibaren devr-i islahata kadar vekayi teselsül ettirilmiştir. Bu mubahisden sonra 19. asır cihan vaziyet-i umumiyyesine de küçük bir saha ayrılmıştır. Devri islahat ile onu takip eden vekayi serd edildikten sonra Osmanlı-Türk medeniyetinin evsafı mümeyyizesi ile Tanzimattan evvelki

teşkilat bu sıraya konulup bade Tanzimattan itibaren harb-i umumiye kadar hadisat-ı tarihiyye takip olunmuştur.

20. asır cihan vaziyet-i umumiyyesi hakkında mücmel bir malumatı müteakip Harb-i Umumi ve Türkiye'nin Harb-i Umumideki rolü ile Mondros Mütarekesi bu sıraya konularak milli Türk devletinin teessüsündeki amiller zikrolunduktan sonra Sevr ve Lozan Muahedeleriyle Türk Cumhuriyeti ve bugünkü Türk alemi hakkında da bir fikr-i esasi verilmek suretiyle ilk devir tarihine nihayet verilmiştir.

Kurun-ı cedid ve asr-ı hâzir tarihi umumisi milli tarihimiz etrafında Türk milletini en ziyade alakadar kılacak bir şekilde tasnif ve tertip edildikten atnab-ı vekayiye (olayların bağları) mahal bırakılmayarak umumi ve esaslı malumatı cem etmek suretiyle tedris imkânı bî'n-nisbe kolaylaşır.

İkinci devre tarih tedrisatına her sınıfa ikişer ve on birinci sınıf edebiyat kısmına da ayrıca iki saat ki ceman sekiz saat tahsis edildiği cihetle bu kısımda medeniyet tarihi mihver-i esasi ittihaz edilmiştir.

Talebenin tarih hakkındaki malumat-ı umumiyyesi ilk devrede itmam edildiğinden siyasi vekayiden ziyade medeniyetin safahat-ı muhtelifesi zaman ve mekân gözetilerek tasnif olunmuştur.

Kurun-ı evveli ve vusta medeniyeti ikinci devrenin birinci senesi olan dokuzuncu sınıfa, kurun-ı cedide medeniyeti ile Viyana Kongresi'ne kadar siyasi tahavvülâtın hutut-ı umumiyyesi onuncu seneye tahsis olunmuştur. Viyana Kongresi'nden itibaren zaman-ı hazıra kadar muhtelif Avrupa memleketlerindeki inkılap hareketleriyle, milliyet cereyanları ve 18. Ve 19. Asırlarda Osmanlı-Türk İmparatorluğu'nun eşkal-i umumiyyesi ile sükut ve inihalalin saikleri üzerinde fazla tevakkuf edilerek Cumhuriyet Türkiye'sine kadar hadisat-ı siyasiyenin esbab ve avamili üzerinde silsile-i tarihiyye temerküz ettirilmiştir.

Bu sınıfta sanayi ve ticaretteki tahavvüller-ı azimenin garp ve Amerika milletleri üzerindeki tesirat ve netayiciden başka 19 ve 20. asırların hayat-ı fikriyyesi konulmuş ve Harb-i Umumiye tevlid eden sebepler ile neticeleri ve halihazırdaki cihan ahvali umumiyyesi ve Cumhuriyet Türkiye'si ile komşu devletlerin ahvali "Bolşevizm ve Faşizm" cereyanları ve bugünkü Türk alemi hakkında da esaslı bir malumat verilmesi nazarı dikkatten kaçırılmamıştır. İkinci devre talebeyi Darülfünun'a ihzar etmek gayesini takip ettiği cihetle tarihin şuunu

medeniyyesi bir küll halinde bu devrede gösterilerek siyasi tahavvülata da lüzumu derecede ehemmiyet atfedilmiştir.

Edebiyat şubesinde ise Türk'ün en eski devirlerinden bugüne kadar siyasi tahavvülâtının hututu umumiyyesi gösterildikten sonra muhtelif zaman ve muhtelif sahalardaki medeniyetinin eşkal-i umumiyyesinin tedrisi tensip olunmuştur. Bu tarz tertipte hadisat-ı tarihiyenin tasnif-i ilmisi gözetilmiş olduğundan esaslı bir tedris ile müfid (faydalı) neticeler elde edileceğine kanaat-ı kamilemiz vardır.

Çamlıca Lisesi Tarih Muallimi

Ali Ekrem

TEŞEKKÜR...

Bu çeviriyazıyı hazırlamama vesile olan, hoşgörüsü ve güler yüzüyle benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen pek kıymetli hocam Prof. Dr. Bahri ATA'ya teşekkür ederim.

تاریخ پروغراملری حقنده

لیسه لک هر ایکی دوره سنده شیمدی یه قدر تدریس ایدیلن تاریخ درسی
شکل ترتیب و مفردات اعتباریه ملی شئون احتوا ایتمکدن زیاده وقایع عالمک
خطوط عمومیه سی اطرافنده جمع ایدیلهرک بر خصوصیت اراءه ایتهمکده ایدی .
حالبوکه هر ملت تاریخنه هم علم همده شخصیت ملیه نک تمرکز و انکشافی ،
هویت ملیه نک خصوصیتلری نظر دفته آلهرق ایکی وجهه لی بر شکل تدریس
ویردیکی ایچون بو ضرورتی نظر اهمیته آلمغی اساس اتخاذایتدک . بشرک ابداع ایتدیکی
مدنیته اسکى قرنلردن اعتباراً متقابل تأثیرات و تحولاتنه لزومی مقدارنده موقع
ویرلمکه برابر تورکک تاریخی رولارینه فضله اهمیت ویرلمش وایلك قرنلری آشدقن
صوکره تاریخک وقایع عمومیه سی ملی تاریخ اطرافنده تکشیف ایدلمشدر . ایکنجی
دوره نک تاریخنده ایسه علمی تقسیمات کوزه دیلهرک ابداعات و آثار مدنیته اطرافنده
تاریخک سیاسی جریان و تحولاتی طوپلانمشدر .

شیمدی یه قدر ملی تاریخ مزده حادثات، اشخاص اطرافنده طوپلانمقده، اصل
وقعه لک عاملی اولان ملتک شخصیت معنویه سی کوزه دیلمه مکده ایدی . بو حال
صوک سنه لره قدر دوام ایدن شکل حکومتک ایجابات ضروریه سندن متولددی .
حالبوکه حاکمیت ملیه سنی احراز ایدن بویوک تورکک تاریخنده اوینادیغی روللری
اشخاصه عطف ایتمک و شخصیت معنویه یی نظر اهمیته آلماق حقیقت تاریخیه ایله
بیوک بر تضاد تشکیل ایتدیکندن شئون تاریخیه معنوی وارلغه استناد ایتدیلمک
صورتیه تسلسل ایتدیلمشدر .

ایلك دوره ده کی تاریخ درس لرینه هر صنفده ایکیشر ساعت تخصیص ایدلدیکی
ایچون تاریخی اوچ سنه ده جمع و تلفیق ایتمک « ضرورتی » نظر دفته آلمشدر .
بو سببدن شرق ملتلری ایله اسکى تورکلر، یونانیلر و ماکدونیا لیلر و رومالیلر
« قرون اولی » نامی آلتنده جمع ایدلمش و آوروپایه تعلق ایدن قرون وسطی وقایع ده
علاوة آلتنجی صنفه تخصیص اولونمشدر .

قرون اولانک شرق ملت لرینه عاڈ اولان حادثاتنده بو ملت لک ابداع ایتدکلری

مدینتک اوصاف میزہسی اساس اتخاذا ایدیلہرک سیاسی وضعیتلری حقنہ عمومی و مجمل معلومات ویرلمسی موافق کورولمشدر . هند و چین مدنیتلرینہ دائر عمومی بر فکری متعاقب تورکک اسکی دورلرینہ عائد سیاسی هویتلری ایله اسلامیتی قبولدن اولسکی مدنیتلری مفرداتک بوقسمہ ادخال ایدلمشدر . اوروپا مدنیتک مولدی اولان یونان و روما تاریخلرنہ سیاسی تحولاتک سائقاری ایله نتیجہلرینہ وابداعات مدنیہلرینہ اهمیت ویریلہرک تدریسندہ برقائده مندیج اولمایان وقعہلر ادخال اولونماشدر . قرون وسطانک باشلانغیجی اساساً روما ایله علاقہدار اولدینی ایچین ایمرطور لغک انقسامنی متعاقب بودورلردہ کی روما مدنیتی حقنہ بر فکر ویریلوب بعدہ مهاجرت عمومیہ یه انتقال ایدلمشدر . باربارلرک تأسیساتنہ دائردہ کوچوک بر ایضاحی متعاقب وردون تقسیمی ایله بو تاریخدن سوکرا قرون جدیدہ یه قدر آوروپانک عمومی وضعیتنی، سیاسی مجادلاتی و مدنیتک بارز اساسلری کوستریلہرک قرون وسطی آوروپاسی اکال ایدلمشدر .

وقایعک لزومسز تفصیلاتی طی ایدیلہرک تاریخک آنا خطلری کوزہ دلمک و طلبہنک دە سویہسی نظر اعتبارہ آلتقی صورتیله بو مباحثک بر سنہ ظرفندہ تدریسنہ امکان کورولمشدر .

یدنجی صنفک تدریساتی ایسہ عرب و تورک تاریخنہ تخصیص اولونمشدر . تورکک اسلامیتن سوکرہ کی ملی هویتی عرب و عجم مدنیتلرینک تاثیریلہ بشقہ بر کسویہ کیردینندن تعاقب و تسلسلی جہتیله اولا عرب و سوکرا تورک تاریخی قرن جدیدہ قدر تعقیب اولونمشدر . عرب تاریخندہ کی فوق الطبیعہ وقایع قالدیرلمش وعصرلردن بری دوام ایدن تاریخی مغالطہلرہ نہایت ویریلہرک حقیقتک ایچ یوزی اورتیہ قونولمشدر . بناء علیہ اسلامیتن اول عربلرک احوال عمومیہ سیلہ اسلامیتنک ظهور و انکشافی صیرہلرنہ ایران و شرقی روما حقنہ مجمل معلومات ویرلدکن سوکرا مسلمانلغی دوغوران عامللر ذکر ایدیلہرک حضرت محمدک حیات و تأسیساتی بر مبحث عد ایدلمشدر . بوندن سوکرہ یکی تشکل ایدن اسلام حکومتک ماہیت سیاسی اشکال و ظروفیلہ برابر بر جمهوریت اولدیغندن اسکی تاریخلردہ خلفای راشدین دوری دینلن زمان، جمهوریت نامی آلتندہ جمع ایدیلہرک وقایعک خطوط عمومیہ و اساسیہسی ایله سیاسی و اجتماعی تشکیلاتی بو جملہدہ ذکر اولونمشدر . اموی ، عباسی و اندلس حکومتلرینک سیاسی هویتلری مطلقیت ادارہدن باشقہ ہمچ بر معنا افادہ ایتمدیکی ایچون جمهوریتک ختسانی متعاقب وقایع خلاصہ

« اسلامده مطلقیت » نامی آلتنده تکشیف اولونمشدر. تورکلرک اسلامیه دخولاری ایله شرق مقدراتنی اللرینه آلمق خصوصنده کی رولاری سلسلهء تاریخ کوزده دیلهرک تعقیب اولونمشدر. بونک ایچون اسلام و تورک تاریخنک وحدت اساسیه سی محافظه اولونهرق اولای ایلك تورک و اسلام مناسباتی، اسلام عالمه تورکلرک قاریشماسی بعده سامانیلر، قاراخانیلر و غزنویلر دورلرینک سیاسی واجتماعی تشکیلاتی ایله مدینتلی « تورکلر و اسلامیت » سرلوحه سی آلتنده جمع اولونمشدر. بو مباحثدن سوکرا اوغوزلرک غربه مهاجرتلیله اسلامیتی قبولاری وبشنجی عصر سوکلرنده کی جغرافی ساحه لری ارأه ایدیلهرک سلچوقیلر و تأسیس ایتدکلی ایمراطورلق ایله تأسیسات مدینه سی « اوغوز تورکلری » عنوانی آلتنده طوپلانمشدر. طوائف ملوک نامی آلتنده ذکر ایدیلن حکومتلر آراسنده اک زیاده ایزبراقان فاطمیلر، آتابکلر، ایوبیلر حقنده عمومی بر فکر ویرلمکله اکتفا اولونوب دیکرلری لزومسز عد اولونمشدر.

اهل صیب وقایعی ده یالکز ماهیت و نتایجی ذکر ایدلمک صورتیه بو میانه ادخال ایدمشدر.

تورکک اسلامیت دائره سی آلتنده کی سیما ی تاریخیه سی بودورلردن سوکرا دها زیاده انکشاف ایتدیکندن حادثات تاریخیه بعضی ایدن سیاسی تشکیلاتلر آلتنده تکشیف اولونهرق اولای آنادولونک سلچوق استیلا سندن مقدم سیاسی واجتماعی وضعیتی ایله آنادولی سلچوق دولتی و بعده خوارزمیلر بوسلسلهء تصنیفه ادخال اولونمشدر. جنکیزک تأسیساتی حادثات تاریخیه اعتباریه بو وقایعدن سوکرا تعقیب اولونه جفی جهتیه « موغول - تورک » ایمراطورلغنه تعلق ایدن اقسام ایله موغول تحکمی آلتنده آنادولونک آلدیغی سیاسی وضعیت، تاریخ ملیمیزک آنا خطلرینی تشکیل ایتدیکندن یا کلش تلقیلر اورتادن قالدیرلمش و انحلال ایدن تورک دولتنک آلدیغی اشکال سیاسیهدن قسم قسم بحث اولونمشدر.

تورکک آتیء انکشافی ایچون اساسی بر . سند تشکیل ایدن بالقان - استیلاسی ذکر اولوندقدن سوکره ملی وقایع « وحدت ملیه حربلری و نتایجی » جمله سی آلتنده جمع ایدیلهرک بعضی ایدن ایمراطورلق ذکر اولوندقدن سوکرا ایمراطورلغک مدنی تأسیساتی ایله سیاسی واجتماعی تشکیلاتی بو جمله یه ادخال اولونمشدر. تورک تاریخ ملیسنک بارز صفجه لرندن برینی ارأه ایدن تیمور ایمراطورلغی هم

اورتہ آسیا ہمده غرب تورکبری ایچون پک مهم وقایعی احتوا ایتدیکی جهتله زمان وقایعک جریان تسلسلی کوزه تیلهرک تیمور ایمراتورلغی « تیمور دوری » نامی آلتنده مستقل بر فصل تاریخی اوله رق بو میانه قونولمشدر .

بعده عثمانلی ایمراتورلغنک ایکنجی دوره تأسسندن بیزانسک انقراضنه قدار کچن مدت، وقایع و حادثات اطرافنده طوپلانوب قرون جدیدیه قدار بو منوال اوزره یوروتولمشدر .

متعاقباً قرن جدید بدایتلرنده آوروپانک شکل سیاسیسندن مختصرأ بحث اولوندقدن سوکرا غربک فکری، سیاسی، اجتماعی و دینی انقلاباری بو میانه ادخال اولونمشدر .

مفردات تاریخیه بو صنفده هر نه قدر محمول ایسهده قرون وسطی اسلام وتورک حیات تاریخیه سنی تمامیه احتوا ایتدیکی و تورکک وحدت ملیه سنی ده کوستردیکی ایچون علمی تصنیفهده مطابق کادیکندن وقایعک لزومز تفصیلاتندن صرف نظر ایدمک صورتیه تدریس امکانی بر درجه قولایلاشیر .

سکرنجی صنفک مفرداتنه کلنجه : بو صنفده عثمانلی ایمراتورلغنک اعتلا وتوقف دورلرینک خطوط عمومیه سی، ایکنجی ویانه محاصرده سنه قدار تعقیب ایدلمش و متعاقباً ۱۷ و ۱۸ نجی عصرلرده آوروپایه عمومی بر نظر عطف ایدلکدن سوکرا تکرار ایمراتورلغی وقایعنه کچیلهرک سیاسی رجعتک مقدمه سی اولان قارلوغجه معاهده سنندن اعتباراً دور اصلاحاته قدار وقایع تسلسل ایتدیرلمشدر . بو مباحثدن سوکرا اون طقوزنجی عصر جهان وضعیت عمومیه سنهده کوچک بر ساحه آیرلمشدر . دور اصلاحات ایله اونی تعقیب ایدن وقایع سرد ایدلکدن سوکرا عثمانلی تورک مدنیتنک اوصاف میزه سیله تنظیماتدن اولکی تشکیلات بو صیرایه قونیلوب بعده تنظیماتدن اعتباراً حرب عمومییه قدار حادثات تاریخیه تعقیب اولونمشدر .

یکرمنجی عصر جهان وضعیت عمومیه سی حقنده محمل بر معلوماتی متعاقب حرب عمومی و تورکیانک حرب عمومیهده کی رولی ایله موندروس متارکسی بو صیرایه قونیلارق ملی تورک دولتنک تأسسنده کی عاملر ذکر اولوندقدن سوکرا سهور ولوزان معاهده لرله تورک جمهوریتی و بو کونکی تورک عالمی حقندهده بر فکر اساسی ویرمک صورتیه ایلك دوره تاریخنه نهایت ویرلمشدر .

قرن جدید و عصر حاضر تاریخ عمومیه سی ملی تاریخمز اطرافنده تورک ملتنی

اك زياده علاقہ دار قبیلہ جق بر شڪلدہ تصنیف و ترتیب ایدلدیكندن اطناب وقایعہ محل براقلمایارق عمومی و اساسی معلوماتی جمع ایتمك صورتیله تدیس امکانی بالنسبه قولایلاشیر .

ایکنجی دوره تاریخ تدریساتنه هر صنفه ایکیشر و اون برنجی صنف ادبیات قسمنده آریجه ایکی ساعت که جمعا سکر ساعت تخصیص ایدلدیکی جهتله بوقسمده مدنیت تاریخی محور اساسی اتخاذ ایدلمشدر .

طلبه نك تاریخ حقنده کی معلومات عمومیہ سی ایلك دوره ده اتمام ایدلدیكندن سیاسی وقایعدن زیاده مدنیتك صفحات مختلفه سی زمان و مکان کوزمه دیلهرک تصنیف اولونمشدر .

قرون اولی و وسطی مدینتی ایکنجی دورهنك برنجی سنه سی اولان طقوزنجی

صنفه، قرون جدیده مدینتی ایله ویانه قونغرہ سنه قادر سیاسی تحولاتك خطوط

عمومیہ سی اونجی سنهیه تخصیص اولونمشدر . ویانه قونغرہ سنندن اعتبارا زمان

حاضرہ قادر مختلف اوروپا مملکتلرنده کی انقلاب حرکتلیله، ملیت جریانلری و اون

سکرنجی و اون طقوزنجی عصرلرده عثمانلی تورک ایمپراطورلغنك اشکال عمومیہ سی

ایله سقوط و انحلالنك سائقلری اوزرنده فضله توقف ایدیلهرک جمهوریت تورکیاسنه

قادر حادثات سیاسیہ نك اسباب و عواملی اوزرنده سلسلهء تاریخیه تمرکز ایتدیلمشدر .

بو صنفده صنایع و تجارتده کی تحولات عظیمه نك غرب و آمریکا ملتلی

اوزرنده کی تأثیرات و نتایجندن باشقه ۱۹ و ۲۰نجی عصرلرک حیات فیکریہ سی

قونولمش و حرب عمومی بی تولید ایدن سبیلر ایله نتیجه لری و حال حاضرده کی

جهان احوال عمومیہ سی و جمهوریت تورکیاسی ایله قومشودولتلیک احوالی» بولشه ویزم

و فاشیزم» جریانلری و بو کونکی تورک عالمی حقنده ده اساسی بر معلومات ویرلمسی

نظر دقتدن قاجیرلماشدر . ایکنجی دوره طلبه بی دارالفنونہ احضار ایتمك غایه سنی

تعقیب ایتدیکی جهتله تاریخك شئون مدنیہ سی بر کل حالنده بودوره ده کوستریله رک

سیاسی تحولاتده لزومی درجه ده اهمیت عطف ایدلمشدر .

ادبیات شعبه سنده ایسه تورکک الکاسکی دورلرندن بو کونه قدر سیاسی تحولاتنك

خطوط عمومیہ سی کوسترلرکدن صوکر مختلف زمان و مختلف ساحلرده کی مدنیتنك

اشکال عمومیہ سنك تدریسی تنسیب اولونمشدر . بو طرز ترتیبده حادثات تاریخیه نك

تصنیف علمیسی کوزمه دیلش اولدیغندن اساسی بر تدریس ایله مفید نتیجه لر الده

ایدیله جکنه قناعت کامله مز. واردر .

چاملیجه لیسه سی تاریخ معلمی

علی اکرم